

Haninge kommun

Rektorn vid Ribbyskolan

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Ribbyskolan
i Haninge kommun

Tillsyn i Ribbyskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Haninge kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Ribbyskolan besöktes av Skolinspektionen den 29 april 2014.

Fakta om skolenheten

Ribbyskolan är en kommunal skola som ligger i kommundelen Västerhaninge i Haninge kommun. Vid tillfället för tillsynen har skolan 415 elever. Verksamheten omfattar grundskolans årskurser 7-9. På skolan finns för närvarande en introduktionsklass för elever som är nyanlända till Sverige. Skolan har även en särskild undervisningsgrupp för elever med stort stödbehov på grund av exempelvis inlärningssvårigheter.

Skolans ledningsgrupp består av tio personer: rektorn, två biträdande rektorer (med delegerat ansvar för personal, ekonomi och åtgärdsprogram), en specialpedagog, fyra utvecklingsledare, kökschef samt intendent. Rektorn har det övergripande organisatoriska ansvaret för verksamheten och ansvar för skolans utvecklingsarbete.

Kunskapsresultat

Årskurs 9

Enligt Skolverkets nationella statistik (SIRIS) var det genomsnittliga meritvärdet 206 poäng för Ribbyskolans elever i årskurs 9 vårterminen 2013, jämfört med 213 poäng för riket som helhet. Under de senaste fem åren var den lägsta noteringen 194 poäng (vårterminen 2010) och som högst hade skolan ett genomsnittligt meritvärde på 215 poäng (vårterminen 2011).

Andelen elever som uppnådde målen i alla ämnen vårterminen 2013 var 68 procent. Motsvarande resultat för riket denna termin var 77 procent. Under de fem senaste åren har andelen elever som uppnått målen i samtliga ämnen varierat mellan som högst 71 procent (2011) och som lägst 53 procent (2010). Under dessa fem år har pojkarnas resultat legat konstant lägre än flickornas. Vårterminen 2013 nådde exempelvis 77 procent av flickornas målen i alla ämnen, jämfört med 60 procent av pojkarna.

Andelen elever som vårterminen 2013 var behöriga till gymnasieskolans högskoleförberedande program var 77 procent och till yrkesprogram 77 procent. Motsvarande siffror för riket var 87 respektive 88 procent. De senaste tre åren har andelen elever som varit behöriga till högskoleförberedande program uppvisat en sjunkande trend: 2011 låg andelen mellan 89 och 93 procent (beroende på typ av program), och 2012 mellan 81 och 84 procent. Andelen elever som var behöriga till yrkesprogram har också sjunkit från 93 procent 2011 respektive 84 procent 2012.

SIRIS sammanställning av elevernas betygsresultat för vårterminen 2013 visar att mellan 85 och 100 procent av eleverna nådde kunskapskraven beroende på ämne. Lägst var resultatet i matematik, hem- och konsumentkunskap samt kemi, och högst var resultaten i modersmål, bild samt musik.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att det på Ribbyskolan bedrivs en verksamhet som i flera avseenden uppfyller de krav som ställs i författningarna. Elevernas kunskapsresultat behöver dock förbättras. Skolan har ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete som fångar vikten av att implementera åtgärder för att höja elevernas kunskapsresultat. Att hålla skolan öppen under loven för extra undervisning samt den nyinstiftade utmärkelsen "student of honour" som premierar elever med lägst betyg C i alla ämnen, är exempel på aktuella insatser som skolan igångsatt för att genomföra förbättringar i verksamheten. Skolans lärare uppger i både enkät och intervju att rektorn har mycket god kunskap om verksamheten, och att denne i hög grad tar ansvar för det pedagogiska arbetet på skolan.

Ett område där skolan inte har vidtagit tillräckliga åtgärder är lärarsamverkan och ämnesövergripande arbete. Såväl lärare som rektorn uppger att sådant arbete bara förekommer bland vissa av skolans lärare, att det hänger på enskilda lärares engagemang om det kommer till stånd och att det behövs bättre strukturer och rutiner som underlättar sådant arbete. Vidare visar tillsynen att rektorn behöver ta fram en konkret plan för att säkerställa att lärarna har utbildning för de ämnen de undervisar i, samt att skolverksamheten i alla delar är avgiftsfri för eleverna.

Elevernas inflytande över utbildningen är ett prioriterat område i Ribbyskolans förbättringsplan för läsåret 2013/14. Rektorn har exempelvis infört en obligatorisk digital enkät som eleverna ska besvara i varje ämne efter ett avslutat arbetsområde, samt gjort om klassråden till "elev-APT" där det finns en formaliserad dagordning med fasta punkter om exempelvis planering av undervisningen och elevers inflytande.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Haninge kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 27 september 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att lärarna samverkar i arbetet med att nå utbildningsmålen.
- Se till att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Motivering

I läroplanen anges att lärarna ska samverka med andra lärare för att nå utbildningsmålen. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

I Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisning (SKOLFS 2011:149) anges att rektorn bör utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

I den lärarintervju som genomfördes vid tillsynen på Ribbyskolan framkom att samverkan mellan lärarna och ämnesöverskridande arbeten bara förekommer bland vissa lärare och att det skulle behövas bättre strukturer och rutiner som underlättar sådant arbete. I Skolinspektionens enkät som lärarna besvarade höstterminen 2013 svarade 56 procent att påståendet "På den här skolan har vi ämnesöverskridande arbeten (t.ex. temaarbeten)" stämmer ganska dåligt. På påståendet "Jag samverkar med mina kollegor när jag planerar undervisningen" svarar sammanlagt 44 procent av lärarna att det stämmer ganska dåligt eller inte alls. I intervju med elever kunde de endast ge något enstaka exempel på ämnesöverskridande arbete, och då handlade det om en lärare som bedriver sådant arbete i sina egna ämnen.

Rektorn uppger i intervju att lärarsamverkan och ämnesöverskridande arbete är ett utvecklingsområde, och att det i nuläget hänger på enskilda lärares engagemang om samverkan ska komma till stånd. Rektorn menar att tiden inte har varit mogen för det förut men att det är ett av skolans planerade förbättringsområden för nästa läsår.

Skolinspektionens tillsyn visar sammanfattningsvis att det finns brister i Ribbyskolornas arbete med lärarsamverkan och ämnesöverskridande arbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper, riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar

Personalkompetens**Bedömning**

Haninge kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Redovisa en plan med konkreta åtgärder som ska vidtas för att öka andelen lärare med utbildning för den undervisning de bedriver.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämma med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. Lärare som anställts före den 1 juli 2011 och som saknar lärarlegitimation kan under en övergångsperiod istället ha utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Av den lärarförteckning som skickats in med anledning av Skolinspektionens tillsyn framgår att det i Ribbyskolorna finns tillsvidareanställda lärare som saknar lärarexamen. Vidare finns enstaka lärare anställda efter den 1 juli 2011 som undervisar i ämnen som de inte har utbildning i, exempelvis engelska och svenska.

Vid tidpunkten för tillsynen saknar skolorna en fullständig plan för att åtgärda dessa brister.

Utredningen visar att det finns brister inom området personalkompetens. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 13, 18 och 20 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att utbildningen är avgiftsfri med undantag för enstaka inslag som medför en obetydlig kostnad för eleverna eller kostnader i samband med skolresor och liknande aktiviteter som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg.

Motivering

Rätten till en likvärdig utbildning av hög kvalitet får aldrig vara beroende av en enskild persons ekonomiska förutsättningar. Utgångspunkten i skollagen är därför att utbildningen i förskoleklassen och grundskolan ska vara avgiftsfri.

Det får dock förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. Med obetydlig kostnad menas enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 374) främst kostnader för en färdbiljett med allmänna kommunikationsmedel, en mindre entréavgift till ett museum eller liknande.

Därutöver får det i samband med skolresor och liknande aktiviteter i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever. Ersättningen får inte överstiga huvudmannens självkostnad för att eleven deltar i aktiviteten.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 375) anges att skolresor och utflykter sedan länge är en naturlig del av utbildningen, men att utgångspunkten måste vara att finansieringen av skolresor ska ske genom kommunala medel eller genom att elever helt frivilligt samlar in pengar till kostnaden om resan innebär mer än en obetydlig kostnad. Vidare anges att det inte är förbjudet att låta kostnader för skolresor, utflykter eller liknande aktiviteter ersättas av vårdnadshavare på frivillig väg, men att sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever, oavsett om en elevs vårdnadshavare väljer att betala eller inte. Det anförs även att det inte är godtagbart att skolan erbjuder en kostnadsfri alternativ verksamhet för elever vars vårdnadshavare inte vill betala dessa aktiviteter. Är den kostnadsbelagda aktiviteten att betrakta som en del av utbildningen ska alla elever få delta.

Vid intervjuer med elever, lärare och rektorn vid Ribbyskolan framkommer att det vid en årlig friluftsdag erbjuds flera aktiviteter, bland annat en skidresa till Romme. Kostnaden för resan är cirka 300 kr, vilket täcker resa, liftkort och lunch. De intervjuade lärarna och rektorn uppger att kostnaden är frivillig men att elever och vårdnadshavare inte informeras öppet om det. Istället står skolan för kostnaden om en elev på eget initiativ tar upp frågan med en lärare eller med skolledningen, vilket förekommer ibland enligt de intervjuade lärarna och rektorn. Skolinspektionen bedömer att den totala kostnaden för skidresan inte kan betraktas som en obetydlig kostnad för eleverna, och att det inte är tydligt för vårdnadshavarna att avgiften är frivillig.

Utredningen visar att det finns brister när det gäller att erbjuda en avgiftsfri utbildning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 10-11 §§ skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Haninge kommun en anmärkning.

Särskilt stöd

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Rektorn fattar inte beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav.

Motivering

Enligt skollagen får ett beslut om åtgärdsprogram innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i särskild undervisningsgrupp om det finns särskilda skäl. Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) även göras. Enligt skollagen ansvarar rektorn för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Vid tillsynen framkommer att rektorn vid Ribbyskolan fattar beslut om åtgärdsprogram som innebär anpassad studiegång för eleven. De beslut som Skolinspektionen har tagit del av saknar dock information om omfattningen av

den anpassade studiegången. I besluten anges inte på ett tydligt sätt vilka ämnen eleven ska läsa respektive inte läsa, hur många lektioner per vecka som har tagits bort i varje ämne eller den tidsperiod som anpassningen ska gälla.

Med anledning av att tillsynen visar att arbetet med särskilt stöd i övrigt fungerar väl bedöms bristen som mindre allvarlig och huvudmannen tilldelas därför en anmärkning.

Författning

3 kap. 12 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- De skriftliga bedömningar som ges då ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne innehåller inte en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.

Motivering

Enligt skollagen ska en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ges i de fall ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne. Av bedömningen får också de stödåtgärder som har vidtagits framgå. En skriftlig bedömning ska undertecknas av läraren.

Enligt Skolinspektionen är syftet med en skriftlig bedömning att synliggöra vilka kunskaper eleven tillägnat sig i de fall eleven inte når upp till kunskapskraven för betyget E i ämnet. Elever har i allmänhet under sina år i grundskolan alltid tillägnat sig vissa kunskaper i förhållande till kunskapskraven i ämnena. Bedömningen bör därför i varje ämne innehålla dels en redogörelse för vilka delar av kunskapskraven eleven uppnått, dels en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till de delar av kunskapskraven som eleven inte nått. Det är särskilt viktigt att en skriftlig bedömning tydligt och konkret synliggör vilka kunskaper eleven tillägnat sig, eftersom det är ett dokument som inte bara riktar sig till elev och vårdnadshavare, utan till exempel kan användas vid övergång till gymnasieskola eller för att visa en arbetsgivare vilka kunskaper eleven har.

Av de betygsdokument från Ribbyskolan som Skolinspektionen tagit del av framgår att elever som fått ett slutbetyg med ett icke godkänt betyg i ett ämne även har fått en skriftlig bedömning i detta ämne. I flera av de skriftliga bedömningar som Skolinspektionen tagit del av framgår vilka av kursplanens

kunskapskrav som eleven inte har uppnått, men i några av dem förekommer formuleringar som inte har någon tydlig koppling till kunskapskraven. Det står till exempel "Mer deltagande i muntliga diskussioner med naturvetenskaplig prägel samt laborationsteknik är ytterligare förbättringsområden". I samtliga exempel saknas dessutom en beskrivning av vilka kunskaper eleven har tillägnat sig i förhållande till kursplanernas kunskapskrav.

Med anledning av att tillsynen visar att arbetet med bedömning och betygsättning i övrigt fungerar väl bedöms bristen som mindre allvarlig och huvudmannen tilldelas därför en anmärkning.

Författning

10 kap. 22 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Partow Khademi.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Åsa Liljekvist
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsformer Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.